

POPĘDZAĆ (12) *vb impf*

-pą- (8) *FalZioł* (3), *Oczko* (5); -pę- (4) *Mącz*, *RejPos*, *Calep*, *LatHar*.

o jasne.

praes 1 sg popędzám (2). ◇ 3 sg popędzå (4). ◇ [*praet* 3 sg *m* popędzåł.] ◇ *fut* 3 sg *f* będzie popędzała (1). ◇ *imp* 2 sg popędzaj (1). ◇ *con* 3 sg *m* by popędzåł (1). ◇ 2 *pl m pers* byście popędzali (1). ◇ 3 *pl subst* by popędzały (1). ◇ *part praes act* popędzając (1).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde* także *XVII w. s.v. popędzić*.

1. Powodować szybsze poruszanie się kogoś lub czegoś; poganiać, ponaglać; *percellere* *Mącz*; *extimulare* *Calep*; *minare* *Vulg*; *admonere*, (*ex*)*hortari*, *fatigare*, *incitare* *Cn* (4) : *Mącz* 290c; *Calep* 398a; [I ofiodłał iey służebnik Oflicę/ y przykazåłå fludze: Popędzay å pośpieśłay fię/ åbyfmi nie mieśłkåłå ná drodze. *Leop* 4.Reg 4/24 (*Linde s.v. popędzić*); nie ma ie^{mv} być gwałt działån bićim åni ofłrogami/ åle go znienagłå przyucząc wodząc za vzdę lekko popędzaiąc. *Cresc* 1571 523].

Przen (2) :

[*Fraza: peryfr.* »Febus popędzał koni w niskie kraje« = *zachodziło słońce*: iåłny Phoebus ná niebie wyfokim Popędzał ípråcowåných koni w niłkie kråie *ZbyłDroga Dv.*]

a) *Nakłaniać, zachęcać do szybszego działania* [*kogo* (*G*, *może A*)] (2) :

W połączeniu szeregowym (1): odwodź mię od wśelkiey niepråwości: przymufzay mię/ ferce od dobrego odwracaiącego: pobudzay/ myśl ku dobremu fłåniåiącego: popędzay/ drogåmi Pånfłkimi idącego *LatHar* 40.

Szereg: »popędzać a dociskać« (1): [*Pan*] rozłkåzuie pośłom fwoim: Nákoniec åbyfście gwałthownie å poniewolnie popędzåli å doćifkåli wśzytkich narodow/ åby fzli do domu moiego/ åby były napełniony thy fłhoły moie/ ktorem ia zgotował w pålacoch fwoich. *RejPos* 160.

2. Powodować wydzielanie się; usuwać, wydalać (8) :

a. *O procesach fizjologicznych w organizmie ludzkim* (6) :

popędzać czego czym (1): niechayże tedy téy wody pijå śilå/ co dzień/ å nie przededni: bo tåk wczoråyfzély dżiśieyfłå popędzaiąc/ rychłéy ciåło przéydzie y wyczyści *Oczko* 21.

popędzać co (4): może być s niey [*rzeżuchy wodnej*] fåłatha wćziniona [...] åbowiem tą fåłata vrynę będzie popędzała wespółék s kamieniem *FalZioł* I 91a, I 26a, 59d; *Oczko* 13v.

Zwrot: »na doł [*czego a. co*] popędzać« (1): gdy iuż pácient przez godzinę odpoczywåiąc łobie wypije/ chodzić y łobå chwiać mocno powinien/ åby fye ciåło rozruchywåiąc zágrzało/ meaty otworzyły/ å ná doł wody popędzåły: y ma chodzić do tåd/ åż wodå przéydzie wśzyłtkå *Oczko* 20v.

Szereg: »popędzać a ciągnąć« (1): gdy wodå/ ciåło fśie/ kurczy/ å fułzy/ tåk iż od fłóry do wnętrza/ od wnętrza do fłóry/ popędza å ciągnie: zftåd ówo bywa/ iż do dni kilku śiadfzy/ świerzå álbo kroftj fye wyfypå *Oczko* 13v.

b. *O procesach cieplnych w głębi ziemi* (2) :

Zwrot: »ku górze popędzać« [*w tym: czego* (1), *co* (1)] (2): chćieli drudzy/ åby ten ogień ziemny/ wtychtåm fklepiech głębokich pałåiący/ iåko w Alembiku wårząc/ páry ku górze popędzał/ z kthóréy fłrumienié å rzéczki przez ziemięby [!] fye fåczyły *Oczko* 8, 9.

Synonim: 1. *poganiać*.

Formacje współrdzenne cf PĘDZIĆ.

Cf **POPĄDZAJĄCY, POPĄDZANY, POPĘDZANIE**

JR